

Zadenproject in India
heeft veel impact

LISA versterkt jonge
leiders in Oeganda

MONDIAAL FNV: WAT WE DOEN EN WAAROM

Mondiaal FNV is de organisatie voor internationale solidariteit en ondersteuning verbonden aan Nederlands grootste vakbond, de FNV. We geloven dat iedereen het recht heeft op een leefbaar loon, sociale zekerheid, goede werkomstandigheden en collectief onderhandelen. In andere woorden, recht op eerlijk werk. We willen dat voorspoed op een eerlijke manier tot stand komt en niet door uitbuiting op een andere plek in de wereld.

Wij steunen daarom vakbonden over de hele wereld. Waarom? Omdat juist vakbonden werk en leven aan de basis kunnen verbeteren voor vele mensen. We versterken de capaciteit van onze partners, voeren invloedrijke lobby en verbinden lokale vakbonden met de internationale vakbeweging. Onze focus is op wereldwijde productieketens van kleding, agricultuur en palmolie.

Coverfoto

Mondiaal FNV werkt, met betrokkenheid van FNV Agrarisch Groen en in partnerschap met de Indiase vakbondsfederatie NAAWU, aan beter en veiliger werk voor boeren en landarbeiders in de zadensector in India. Het zijn vaak vrouwen die het fysiek zwaarste werk doen en daarvoor slechter betaald worden dan mannen.

Foto: Roderick Polak

BESTE LEZER,

Dit is alweer de vierde Mondiaal Verhaal, onze 'etalage' voor de verhalen uit ons werkveld. Het is de eerste maar ook meteen de laatste keer dat ik dit voorwoord mag schrijven. Ik ben het afgelopen half jaar, net als 2,5 jaar geleden, als tijdelijk directeur verbonden geweest aan Mondiaal FNV en zal mijn functie per 1 januari 2026 weer overdragen.

Ik ben weer onder de indruk van de positieve veranderingen die we teweeg kunnen brengen samen met onze partners. Het is niet dat je meteen een resultaat ziet zoals bij de bouw van een school, maar de impact op mens en maatschappij (leef- en werksituatie, wetten, beleid) van de projecten die we langdurig steunen is indrukwekkend.

MET WEINIG MIDDELEN GROTE EFFECTEN

Neem het voorbeeld uit het eerste verhaal over de landarbeidersbond in India. De bond is een schakel tussen overheid en landarbeiders in de zadensector die dagelijks moeten knokken voor hun inkomen en weet met bescheiden bedragen grote effecten te bereiken. Zo leverde een solidariteitsproject van 64.000 euro in 2023 ruim 1,5 miljoen euro aan extra overheidssteun en voorzieningen op, en meer bestaanszekerheid voor meer dan 500.000 families.

EEN NIEUWE GENERATIE MAAKT VAKBONDEN TOEKOMSTBESTENDIG

In Oeganda dragen we via het LISA-trainingsprogramma bij aan de opleiding van jonge vakbondstalenten tot vakbondsleiders. Jonge deelnemers komen zelfverzekerder terug naar hun organisaties, nemen initiatief, schrijven toespraken, leiden bijeenkomsten en durven leiders aan te spreken op gemiste kansen. Ze krijgen de tools om niet alleen zichzelf maar ook hun gemeenschap te versterken.

Twee verhalen, één boodschap: internationale solidariteit werkt.

Ik wens je veel leesplezier.

Marjan van Noort
Directeur a.i.
Mondiaal FNV

ZADENPROJECT IN INDIA

VAKBONDSFEDERATIE NAAWU
HEEFT MET WEINIG MIDDELEN VEEL IMPACT

Ons Nederlandse groente- en tuinzaad heeft een sterke link met India. Hoe die relatie in elkaar zit weet Wilma Roos als geen ander. Vanuit Mondiaal FNV werkt zij al jaren samen met de Indiase landarbeidersbond APVVU, dat recent opging in de krachtige vakbondsfederatie NAAWU. Met minimale middelen bereikt de federatie maximale verandering. In dit verhaal neemt Wilma ons mee naar de velden, de dorpen en de mensen achter de zadensector, en laat zien wat organisatiekracht kan betekenen voor de allerarmsten.

Wilma Roos is al jaren betrokken bij het zadenproject in India dat Mondiaal FNV in 2018 startte, samen met FNV Agrarisch Groen. Doel: fatsoenlijk werk in de productieketen van groente- en tuinzaadveredeling, een sector waarin Nederland een grote speler is. De geschiedenis van de vakbondsorganisatie in deze sector begon echter al eerder, in de jaren negentig. Toen maakte een overheidsprogramma in India dwangarbeiders vrij. In hun dorpen in deelstaat Andhra Pradesh, richtten zij comités op die uitgroeiden tot de landarbeidersbond APVVU. Later werd, na uitbreiding naar meerdere deelstaten, de federatie opgericht: de National Alliance of Agriculture and Allied Workers Union (NAAWU). Inmiddels organiseert de federatie in vier deelstaten rond de 850.000 leden.

ONTWRICHTENDE DROOGTE

Maar die groei ging niet zonder slag of stoot. Rond 2005 kreeg de regio te maken met

De vakbond claimde overheidsgrond terug, die illegaal in handen was van grootgrondbezitters. Die grond werd toegewezen aan landloze leden.

zware droogte. Daardoor verloren veel kleine boeren hun land, raakten in grote problemen en trokken massaal naar de steden om werk te zoeken. Het had ontwrichtende gevolgen voor de boerengemeenschappen. Om de landarbeiders weer perspectief in hun eigen dorp te geven ontvouwde APVVU krachtige strategieën. Allereerst claimden zij overheidsgrond terug, die illegaal in handen was van grootgrondbezitters. In dorpen werden stukken land bezet en via juridische procedures toegewezen aan landloze leden.

MONDIAAL FNV EN NAAWU

Mondiaal FNV werkt, met betrokkenheid van FNV Agrarisch Groen en in partnerschap met de Indiase vakbondsfederatie NAAWU, aan beter en veiliger werk voor boeren en landarbeiders in de zadensector in India. Nederland is een belangrijk land voor de groenten en tuinzaadveredeling. In de zogenaamde seed valley in West Nederland zijn de belangrijkste zaden multinationals gevestigd en vindt een groot deel van de internationale zaadveredeling plaats. De zaden worden na veredeling in India en andere landen in Zuid Azië geproduceerd. In India werken rond de 200 miljoen landarbeiders en kleine boeren. Een grote meerderheid van hen kan nauwelijks rond komen van hun landbouwactiviteiten en leeft min of meer onder de armoede grens. Ook in de zadensector is dit het geval.

OVER WILMA ROOS

Wilma Roos is beleidsmedewerker bij Mondiaal FNV en al jaren betrokken bij projecten in de internationale land- en tuinbouw. Zij werkt nauw samen met de Indiase landarbeidersbond NAAWU, ondersteunt hen bij organisatie, onderzoek en lobby, en vormt de schakel tussen de werkers in de zadensector en FNV-leden en bedrijven in Nederland. Vanuit die rol volgt en verbindt zij de ontwikkelingen in de zaadketen, van de dorpen in India tot de boardrooms hier.

VERBINDENDE SCHAKEL

Maar minstens zo belangrijk is de manier waarop de landarbeidersbond een schakel werd, en nog steeds is, tussen overheid en dorpsgemeenschappen. India kent talloze sociale-zekerheids- en werkgelegenheidsprogramma's, maar de allerarmsten weten vaak niet dat ze daar recht op hebben. Of zij kunnen de digitale en bureaucratische drempels niet nemen. Die rol neemt NAAWU in. Zo inventariseert de organisatie bijvoorbeeld in dorpen wie in aanmerking komt voor het werkgelegenheidsprogramma dat honderd dagen betaald werk per jaar biedt en welke projecten daarmee kunnen worden uitgevoerd: het ontginnen van land, aanleggen van wegen, bouwen van waterputten. Vervolgens dringt de bond bij lokale overheden aan op uitvoering én op betaling van het minimumloon, voor mannen en vrouwen. Ook voedselregelingen worden zo toegankelijk gemaakt: gezinnen onder de armoedegrens hebben bijvoorbeeld recht op dertig kilo rijst per maand.

De bond zit in de haarvaten van de maatschappij en kan snel tot in de verste dorpen organiseren en informatie ophalen.

ENORME EFFECTEN

Achter dat vakbondswerk gaat een fijnmazige structuur schuil, vertelt Wilma: voor elke twintig leden is er een leider, en voor elke

twintig leiders weer een volgende laag. Enzovoort. Zo zit de bond in de haarvaten van de maatschappij en kan snel tot in de verste dorpen organiseren en informatie ophalen. De leden doen veel zelf waarbij onkosten worden gedekt door bescheiden lidmaatschapsbijdragen en steun van onder andere Mondiaal FNV. Dat kleine bedragen enorme effecten hebben, blijkt uit de gedetailleerde rapportages van NAAWU.

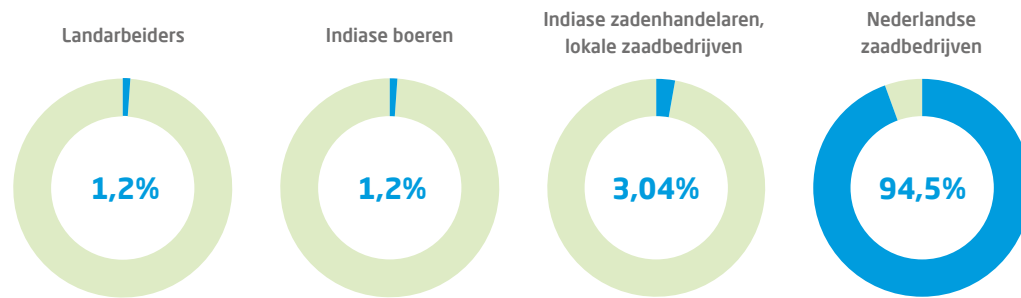
Landtitels komen op naam van vrouwen te staan, omdat zij zorgvuldiger met land en middelen omgaan dan mannen.

Zo leverde een solidariteitsproject van 64.000 euro in 2023 ruim 1,5 miljoen euro aan extra overheidssteun en voorzieningen op, plus 124.000 euro aan loondagen voor leden, met gunstige gevolgen voor meer dan 500.000 families.

ROL VAN VROUWEN

Vrouwen staan centraal in de interventies van NAAWU. Zo komen landtitels, waar mogelijk, op naam van vrouwen te staan, omdat zij zorgvuldiger met land en middelen omgaan, ten gunste van de gemeenschap en de familie. De kans dat geld verdampt door gokken of drank, is veel minder groot dan bij mannen het geval is. Daardoor is de meerderheid van de leden en 64 procent van de leiders, vrouw. NAAWU zet ook in op bescherming tegen geweld, zowel door grootgrondbezitters als binnen het

WIE DOET HET WERK EN WIE KRIJGT DE WINST?

gezin. In dorpen zijn systemen opgezet om kindhuwelijken, mishandeling en andere vormen van geweld te signaleren en aan te pakken, samen met lokale leiders.

NOODZAAK VAKBONDswerk

Onderzoek van Mondiaal FNV naar lonen en prijsopbouw laat een scherpe scheefgroei

zien: lokale landarbeiders verdienen soms maar 1,50 euro per dag, terwijl de opbrengst van hetzelfde zaad in de keten met een factor 6.037 oploopt tot tienduizenden euro's voor de Nederlandse multinationals. Het maakt duidelijk dat het vakbondswerk hard nodig blijft, zegt Wilma, om verdere verbeteringen in de keten te forceren. ■

ZWAAR WERK

Terwijl Nederlandse multinationals miljarden verdienen in mondiale handel van veredeld groente- en tuinzaad, is het werk in India vaak slecht betaald en zijn de arbeidsomstandigheden beroerd. Concreet vraagt de productie van zaden extreem nauwkeurige kruisbestuiving. Veelal zijn het vrouwen die het fysiek zeer zware werk doen. Gebogen in het veld, verzamelen zij de mannelijke stampers van de bloemen met de hand bij elkaar. Die stampen zij fijn tot een pasta, en strijken deze met een vinger over de meeldraden van de bloemen in het veld- bloempje voor bloempje, de hele dag door.

LISA-PROGRAMMA VERSTERKT JONG TALENT

TRAININGSPROGRAMMA IN OEGANDA ONDERSTEUNT
EEN BEWEGING VAN JONGEREN EN LEIDERSCHAP

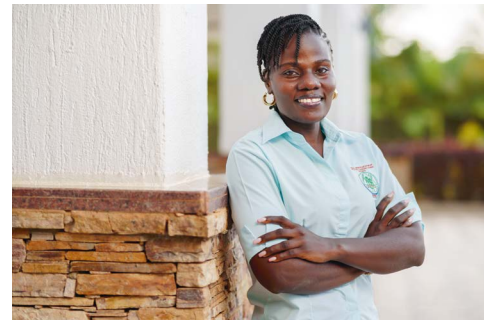
In Oeganda zit de vakbeweging met een dubbel probleem: de achterban wordt steeds jonger, maar de leiders blijven vaak decennialang op hun plek. Bestuursfuncties schuiven zelden door en jongeren kijken vanaf de zijlijn toe hoe beslissingen over hún toekomst worden genomen. Terwijl juist zij degenen zijn die dagelijks de gevolgen voelen van klimaatverandering, digitalisering en onzeker werk.

Het tweejarige LISA-programma ondersteunt stap voor stap verandering van die hardnekkige realiteit. Het brengt een nieuwe lichting jonge vakbonds-talenten bij elkaar. Jongeren die niet willen wachten tot er toevallig eens een stoel vrijkomt, maar zelf ruimte creëren aan tafel. In een intensief traject werken ze aan leiderschap, invloed en het bouwen van sterke netwerken, binnen en buiten hun eigen bond.

ANDERE HOUDING

In de trainingsruimte gaat dat er allesbehalve statig aan toe. Er wordt geoefend, gediscussieerd, gelachen en soms stevig geconfronteerd. Via rollenspellen ervaren deelnemers hoe emoties een rol spelen in onderhandelingen. Met persoonlijkheidstesten ontdekken ze hun eigen stijl als leider:

ben ik degene die het voortouw neemt, de bruggenbouwer, de luisteraar die anderen hun verhaal laat doen? Die zelfkennis is

Het LISA-programma geeft ons de kennis en vaardigheden om ons effectiever in te zetten waardoor we later ook leiderschapsposities kunnen bekleden.

Mariam Buteme

centrale vrouwencoördinator vakbond voor plantage- en landarbeiders

belangrijk, want veel jongeren zijn gewend op de achtergrond te blijven, zeker in een cultuur waarin respect voor oudere leiders diep verankerd is. LISA helpt hen een andere houding aan te nemen: met respect, maar niet langer stil.

ENERGIETRANSITIE

Leiderschap gaat in LISA altijd samen met inhoud. Een grote rode draad is de rechtvaardige transitie: de overgang van fossiele naar duurzame energie en wat dat betekent voor banen, inkomens en arbeids-omstandigheden. In Oeganda zien jonge vakbondsleden van dichtbij hoe de ene sector krimpt en de andere opkomt. Zo

Het LISA-programma dwong me om buiten mijn comfortzone te treden. Eerder was ik een stil, introvert persoon en nu kan ik veel meer mijn leiderschapskwaliteiten laten zien.

Ibrahim Maweje

vicevoorzitter Jeugdcommissie transportbond

LISA IN HET KORT

Het LISA-programma (Leadership, Influence, Sustainability and Alliance-building) versterkt de positie van jonge vakbondsleden in Oeganda. Het richt zich specifiek op actieve, talentvolle en betrokken jongeren onder de 32 jaar, met als doel de vakbeweging te verjongen en toekomstbestendig te maken. Met trainingen, coaching en praktische opdrachten rond rechtvaardige transitie, ledenwerving en digitalisering krijgen jongeren de tools om niet alleen zichzelf, maar ook hun gemeenschap te versterken.

dreigden chauffeurs van dieselbussen hun baan kwijt te raken, toen de luchtvaart- autoriteit de vervuilende wagens met elektrische verving. Die bussen kwamen direct met chauffeurs die al zo'n bus konden besturen. Ibrahim Mawejje van de transportbond greep in. "We zijn met het management in gesprek gegaan en hebben afgedwongen dat de bestaande chauffeurs een training kregen. Daardoor kunnen zij hun baan behouden."

KLIMAATVERANDERING

Ook op de werkvloer zelf zien de jongeren de impact van klimaatverandering. Hogere temperaturen op land en plantages, meer gezondheidsrisico's, langer droogte of juist hevige regen. In het programma vertalen ze die ervaringen naar concrete actieplannen:

Het LISA-programma heeft me veranderd als mens. Tijdens de module Presenteren leerde ik om mijn zenuwen onder controle te krijgen.

Wazir Miuwa

secretaris vakbond voor de Print- Papier- en Plasticsector

voorlichting over veilig werken in de hitte, voorstellen voor beschermingsmiddelen, of een resolutie over klimaat en werk die in de eigen bond wordt ingebracht. Vakbondsmedewerker Dorcas Akullu haalde haar baas over om elke donderdag een uur radio te besteden aan klimaat-verandering, landbouw en de veranderingen in het weer. "Zo heb ik al verschillende experts uitgenodigd om te komen praten over de gevolgen van klimaatverandering en roep ik iedereen op om te stoppen met het kappen van bomen maar juist bomen te gaan planten."

DIGITAAL

Minstens zo vernieuwend is de manier waarop LISA inzet op digitale vaardigheden.

LISA is het beste dat me in mijn leven is overkomen. Het programma leerde me veel over mezelf, wat vakbondswerk inhoudt en hoe je je als leider effectief kunt inzetten.

Dorcas Akullu

vrouwenvertegenwoordigster mediavakbond

Jongeren zijn vaak al actief op sociale media. In het programma leren ze hoe ze die vaardigheden strategisch kunnen inzetten voor de vakbond. Met behulp van AI-tools experimenteren ze met korte video's, pakkende visuals en online campagnes rond thema's als seksuele intimidatie, fatsoenlijk werk of klimaat. Waar vroeger vooral werd geworven via vergaderingen en papieren folders, bereiken ze nu collega's via hun telefoon. Dat maakt de vakbond zichtbaar op plekken waar jongeren zich daadwerkelijk bevinden.

NIEUWE GENERATIE

Naarmate het programma vordert, verandert er iets in de verhoudingen binnen de bonden. Jonge deelnemers komen zelfverzekerder

terug naar hun organisaties, nemen initiatief, schrijven toespraken, leiden bijeenkomsten en durven leiders aan te spreken op gemiste kansen.

Zo groeit LISA uit tot meer dan een trainingsprogramma. Het vormt een netwerk van jonge leiders die elkaar blijven opzoeken, ervaringen delen en samen optrekken in campagnes. Zij laten zien hoe de vakbeweging in Oeganda kan verjongen zonder haar kernwaarden te verliezen. Met hun leiderschap zorgen zij dat de transitie naar een duurzame economie óók een eerlijke transitie wordt, waarin geen werknemer wordt achtergelaten. ■

We richten ons nu vooral op koppige werkgevers die niets van vakbonden willen weten, om hen duidelijk te maken dat we geen bedreiging zijn maar willen samenwerken.

Timothy Musoba

branchevoorzitter textiel en ledervakbond

Door het LISA-programma kunnen vakbondsjongeren een enorme hoeveelheid kennis en vaardigheden vergaren waardoor ze zich effectiever kunnen inzetten voor werknemers.

Geoffrey Musanje

mentor en begeleider LISA-deelnemers

Vind je eerlijk werk ook belangrijk?

Help mee en steun Mondiaal FNV.

Scan de QR-code

Of maak een gift over naar:

NL15 SNSB 0635 1171 85

tnv Stichting Mondiaal FNV

Colofon

Oorspronkelijke teksten

(of interviews uitgevoerd door):

Astrid van Unen en Sander Bouten

(Zadenproject in India)

Compass Media (LISA-programma)

Tekstredactie: Sander Bouten

Fotografie: Roderick Polak en Compass Media

Vormgeving: René Mohrmann

Productie: Global Village Media

Druk: Opmeer bv

Mondiaal FNV

Hertogswetering 159

3543 AS Utrecht

I mondiaalfnv.nl

E mondiaal@fnv.nl

mondiaalfnv.nl

